

V Nemčiji se razvija resna notranja kriza

Napetost med Združenimi državami in Nemčijo se povečala, ko je Hitler pozval poslanske domov. Rooseveltova obsodba persekucije židov izzvala hude kritike v nacijskem tisku. Naciji kričijo, da Washington vodi protinemško agitacijo, da zakrije svoje imperialistične namene v Južni Ameriki. "Ariji" dobijo židovske hiše v Berlinu

BERLIN, 20. nov. — Hitlerjeva noč priznati Rafaela Jamilla, novega poslanika ameriške republike Kolombije, kar je bilo razkazilo diplomate drugih držav latinske Amerike v Berlinu. Hitler bi imel sprejeti novega poslanika zadnji četrtlet, toda ceremonije so bile odložene. Jamilla si je nakopal jezo nacijskih avtoritet, ker je v teku protizidovskega terorizma fotografiral prizore, ko je drhal razlila in požigala židovske trgovine v Berlinu. Diplomati se smatrali postopanje Hitlerjeve vlade napram poslaniku Kolombije in razlivanje vseh držav Južne Amerike.

Berlin, 19. nov. — Hitler je včeraj odpoklical Hansa Dieckhoffa, poslanika v Washingtonu. Uradni krogi trdijo, da je odpoklic "naravni odgovor" ameriški vladi, ki je zadnji ponedeljek pozvala Hugha R. Wilsona, poslanika v Berlinu, domov. Naznanilo, ki ga je objavila uradna nemška časopisna agencija, pravi, da je bil Dieckhoff pozvan v Berlin, da informira znanega ministra Ribbentropa o čudnem stališču, ki ga je vzel ameriška vlada napram dogovoru v Nemčiji, ki so po mnenju notranjega značaja.

Nemški industrijski in trgovski krogi pa tolmačijo odpoklic poslanika drugače. Oni trdijo, da je bil pozvan domov z namenom, da sodeluje v kampanji, ki naj bi povečalo trgovino med državama. Ti krogi so silno alarmirani zaradi padca zunanje trgovine, odkar je Hitler okupiral Avstrijo in Sudetsko. Izvoz sudetskega blaga v Združene države se je zmanjšal po okupaciji. Nova trgovinska pogodba med Veliko Britanijo, Kanado in Ameriko, ki je bila v četrtlet podpisana v Washingtonu, je tudi težak udarec nemški izvozi trgovini.

Berlin, 19. nov. — Douglas P. Miller, ameriški trgovski ataše v Berlinu, je bil pozvan domov. Odpoklica ga je predsednik Roosevelt, da mu poroča o protizidovski gonji.

Zunanji opazovalci smatrajo Rooseveltovo akcijo za nadaljnji dokaz napetosti med Nemčijo in Ameriko in udarec nemško-ameriški trgovini. Predsednik je ostro obsodil persekucije židov in uničevanje židovske lastnine, kar je silno razkazilo nacije.

Roosevelt, papež Pij, mednarodno židovstvo in Nemci, ki so se drznili kritizirati persekucije židov, masne aretacije in uničevanje židovskih trgovin, so tarča napadov v nacijskem tisku. "Amerika je izkoriščala protinemško agitacijo, da zakrije svoje imperialistične cilje," piše berlinski list Nachtausgabe. "Ameriški židovski bankirji so investirali pet milijard dolarjev v Južni Ameriki in Washington protikuje, da bo s protinemško agitacijo izsilil sprejetje svoje imperialistične programa na vseameriški konferenci v Lima, Peru. Pripravlja se na boj kotiranje nemške trgovine v Južni Ameriki. Rooseveltova obsodba postopanja nemške vlade ne pomeni ničesar. Židom ne bo pomagala, kajti Roosevelt sam ni predložil nobenega konstruktivnega načrta, ki bi likvidiral židovski problem."

(Dolje na 3. strani.)

Zadnje vesti

MOSKVA. — Angleški letalec, ki je na svojo pest poletel iz Švedske v Rusijo, je bil aretiran v Moskvi.

PRAGA. — Poljski teroristi izvajajo krvave izgrede in intervencijo v Podkarpatski Rusiji.

TOKIO. — Japonsko časopisje piše, da zdaj se razvija vprašanje, kdo bo kontroliral zapadno stran Pacifičnega oceana. Odgovor bo: Japonska!

MEXICO CITY. — Nemčija in Italija pošiljata trume agitatorjev v Mehiko, katero bi radi pridobili za svojo postojanko na ameriškem kontinentu za vsako ceno.

Daladier zagovarja svojo politiko

Delavska zveza zapretila s stavko

Pariz, 19. nov. — Premier Edouard Daladier je v svojem govoru na zborovanju Francoske časopisne zveze izjavil, da je divja kampanja proti njegovi notranji in zunanji politiki dokaz, "da smo na pravi poti." V svojem govoru je ponovno opozoril Francoze, naj posvečajo večjo pozornost dogodkom na drugi strani francoske meje.

"Mi živimo v središču Evrope in opazujemo močne države, ko trgajo stare meje," je rekel Daladier. "Bilo bi nesmiselno, ako se bi mi zanašali na druge, da bodo zaščitili Francijo. Mi ne smemo gledati v preteklost, temveč v bodočnost. Francija se mora zaščititi s svojo lastno močjo. Moja vlada polaga glavno važnost zaščiti in dobrobiti naroda in zato bomo zmagali."

Albert Lebrun, predsednik francoske republike, je podprl premierjev program ekonomske obnove. "Pridružujem se onim članom kabineta, ki so odobrili program predsednika vlade," je dejal Lebrun.

Splošna delavska zveza, ki ima pet milijonov članov, je podvzela nove korake v svoji opoziciji proti Daladierjevi vladi. Zapretila je s splošno stavko in masnimi demonstracijami. Socialisti in komunisti žigosajo premierja, ker molči o nacijski persekuciji nemških židov.

Demonstracije, ki so jih oklicale unije v pariškem delavskem distriktu v znak protesta proti politiki Daladierjeve vlade, je policija zatrla.

Protizidovsko razpoloženje v Ameriki

Rim, 19. nov. — Pašistični listi so objavili poročilo svojega dopisnika v New Yorku, ki pravi, da se protizidovski sentiment razširja po Ameriki. Celo uradni krogi priznavajo obstoj židovskega problema. Poročilo omenja zapostavljanja židov. Več velikih bank in kompanij ne mara sprejeti židov v službo in židje nimajo vstopa na nekatere ameriške univerze.

Lewis izvoljen za predsednika CIO

Haguejevo teroriziranje organizatorjev ožigosano

Pittsburgh, Pa., 19. nov. — John L. Lewis je bil včeraj soglasno izvoljen za prvega predsednika Kongresa industrijskih organizacij po 500 delegatih, ki so na konvenciji zastopali 3.800.000 delavcev in čez 40 narodnih in mednarodnih unij. Lewis je bil deležen viharnih ovacij, ki so trajale 28 minut.

Lewis je nominiral za predsednika Philip Murray, podpredsednik rudarske unije in načelnik organizatoričnega odbora je klarske unije. V svojem govoru je poveljeval Lewis kot doslednega zagovornika načel industrijske demokracije. Murray in Sidney Hillman, predsednik krojaške unije Amalgamated Clothing Workers, sta bila izvoljena za podpredsednika CIO, James B. Carey, predsednik unije United Electrical, Radio & Machine Workers, pa za tajnika-blagajnika. Po volitvah je bila konvencija, ki se je pričela zadnji ponedeljek, zaključena.

Pittsburgh, Pa., 19. nov. — Frank Hague, župan v Jersey Cityju, N. J., je bil ožigosan na konvenciji Kongresa industrijskih organizacij. Ostro ga je oslovil W. J. Carey, pokrajinski direktor CIO v New Jerseyju, ker je Haguejeva policija stalno za petami organizatorjem in jim sledi od tovarne do tovarne. Governor Harry Moore je lutka župana. Carey je rekel, da Hague ne bo uničil gibanja CIO v državi New Jersey s teroriziranjem organizatorjev.

Napad na župana je prišel v teku razprave, da federalna vlada odkloni pomoč vsem državnim in krajevnim vladam, ki aktivno sodelujejo v zatiranju civilnih svobodščin in delavskih pravic. Kongresnik Martin Dies, načelnik odseka, ki preiskuje neameriške aktivnosti, je bil tudi napaden, ko je bila prečitana resolucija industrijskega sveta iz Texasa, vsebujoča zahtevo, da kongres preišče neameriške aktivnosti Diesovega odseka.

Resolucija proti Ford Motor Co., kateri očita zatiranje unijskega gibanja, je bila sprejeta. Ako bo kompanija še nadalje odklanjala kolektivna pogajanja z unijo, bo organizirano delavstvo bojkotiralo njene produkte.

Green urgira bojkot nemškega blaga

Washington, D. C., 19. nov. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je pozval ameriško ljudstvo, naj bojkotira nemško blago in izdelke v znak protesta proti nacijski persekuciji židov. "Ako bo kaj uverilo Hitlerja, da svet obsaja njegovo barbarstvo, bo to ekonomski pritisk od zunaj," je dejal Green.

Veliki stavkovni izgredi v Indiji

Kalkuta, Indija, 19. nov. — Dve osebi sta bili ubiti, čez 40 ranjenih in 150 aretiranih v stavkovnih izgredih v Titagarhju, trideset milj od Kalkute. V stavki je prizadetih okrog 30.000 delavcev. Vojaštvo in policija sta bila mobilizirana za zatiranje nemirov.

Domače vesti

Milwaukee novice

Milwaukee. — Pred nekaj dnevi je 43-letni rojak Frank Kočvar padel na uličnem hodniku tako nesrečno, da si je prebil lobanjo in tri ure kasneje je umrl v bolnišnici. Rojen je bil v Ljubnem v Savinjski dolini na Stajerskem in tu je živel 20 let. Tu zapušta brata in nekaj drugih sorodnikov, v starem kraju pa starše. — Poroke: Harold Cummings in Mary Majerle, Peter Cerar in Elizabeth Williams, Frank Poznik in Edna Oldenburg, Ludvik Tomašević in Eleonore Peters, Jakob Živko in Ema Novotny, James Owens in Mariette Božič, Jerome Jaworski in Margaret Volk ter Harold Aved in Bernice Miročnik. — Sedem Jugoslovancev je zadnje dni prejelo državljanski papir.

Nov grob v Penzi

Pittsburgh, Pa. — Zadnje dni je tu umrl Peter Balkovec, star 51 let in doma iz Balkovec pri Preloki v Beli Krajini. V Ameriki je živel 33 let in tu zapušta žena, tri sinove, dva brata in sestro.

Clevelandске vesti

Cleveland. — Dne 17. nov. je umrla Ana Zagar, stara 53 let in rojena v Dobrujajah pri Celju. V Ameriki je živel 25 let in tu zapušta moža, dva sinova in hčer, v starem kraju pa očeta in brate. — Gl. odbor SDZ je te dni izvolil dva urednika za bodočo uradno glasilo te organizacije. Izvoljena sta bila Frank Turek za slovenski del in Rudy Lokar za angleški del. List bo tednik in od začetka se bo tiskal v 5000 izstih.

Venti iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Dne 19. oktobra je vlak ubil rojaka Karla Trampula. Star je bil 37 let in doma iz Kostanjevice na Krašu. V starem kraju zapušta starše, brata in tri sestre. — Dlje je umrl Frank Pečenko, star 40 let in rojen v Brijah pri Ribniku. Umrl je v Primorskem. Tu zapušta ženo in dva majhna otroka.

Amerika morda odpre vrata židom

Revizije imigracijskih zakonov

Washington, D. C., 19. nov. — Vladni krogi izražajo mnenje, da bo kongres v svojem zasedanju po novem letu razpravljati glede revizije imigracijskih zakonov, da Amerika odpre vrata židovskim beguncem iz Nemčije, ki so žrtve nacijske persekucije. Posebna akcija je potrebna, ker so kvote v več slučajih že določene za več let naprej.

Frances Perkins, delavska tajnica, je rekla, da bo vprašanje revizije naseljenjskih zakonov prišlo na dnevni red v prihodnjem zasedanju kongresa. Po sedaj določenih kvoti sme priti iz Nemčije 27.000 oseb na leto. Vložene aplikacije so že za osemnajst mesecev naprej.

Državni departament ima načrt, ki bi dovolil vstop v Ameriko 81.000 osebam v prihodnjem letu, ampak ta določa odpravo restrikcij v prihodnjih treh letih. Načrt mora odobriti kongres predno stopi v veljavo.

James L. Houghteling, naseljalni komisar, je informiral državni departament, da je prejel več tisoč aplikacij, ki daleč presegajo kvotno število imigrantov iz Nemčije. V fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 30. junija, je prišlo iz Nemčije v Ameriko 17.199 oseb, med temi 11.017 židov. Houghteling je dejal, da on osebno simpatizira z begunci, toda sedanji zakoni ne dovoljujejo izjem v imigraciji.

IZSELJEVANJE ŽIDOV V ANGLEŠKE KOLONIJE

Premier Chamberlain apelira na guvernerje

V A Z N A POSVETOVANJA V LONDONU

London, 19. nov. — Angleška vlada je pozvala guvernerje svojega kolonialnega imperija, naj podprejo načrt mednarodne komisije in najdejo prostor za židovske begunce. Premier Chamberlain je naslovil apel guvernerjem Gvineje, Tanganjike, Kenje in drugih kolonij, naj ga takoj informirajo, koliko židovskih beguncev bi lahko dobilo zavetje v teh kolonijah.

Istočasno je angleška vlada pozvala načelnike dominionov in Združene države, naj ji pojasnijo, kaj nameravajo storiti. George Rublee, načelnik mednarodne komisije za pomoč beguncem, je konferiral z angleškim kolonialnim ministrom McDonaikom o problemu. On sodi, da bi stroški židovske imigracije znašali najmanj \$600.000.000. Samo v Nemčiji je okrog 800.000 židov.

Anglija je naklonjena načrtu, da njene kolonije odprejo vrata židom, iz več razlogov. Eden je, ker belopolti tvorijo neznatno manjšino v njenih afriških kolonijah. Ako bi se nemški židje naselili v kolonijah, bi bila opozicija proti agitaciji, da Nemčija dobi nazaj v svetovni vojni izgubljene kolonije, močnejša. Slednji razlog je zlasti tehten v Južnoafriški uniji, ki ima mandat nad južnoafriškim delom Afrike, ki je bil prej nemška kolonija.

Ameriški poslanik Joseph P. Kennedy je govoril o problemu izseljevanja židov z angleškim kolonialnim ministrom in C. B. Atlejem, voditeljem laboristke opozicije v parlamentu. Pozneje se je sestal s poslaniki Francije, Holandske in Belgije. Te države imajo kolonije v Afriki.

Vprašanje financiranja masne imigracije židov dela največje preglavice diplomatom. Nemčija je uveljavila dražestne odredbe proti židom. Onim, ki bi se izselili, preti konfiskacija imetja. Zakoni in regulacije namreč preprečujejo transferiranje kapitala.

Nova fašistična ofenziva prihaja

Španske čete utrjujejo obrambne pozicije

Perpignan, Francija, 19. nov. — Priprave glede nove ofenzive so v teku v fašistični Španiji. Dasi obe armadi mirujeta po uporniški zmagi na fronti ob reki Ebru, nameravajo fašisti obnoviti prodiranje proti Valenciji in Tarragoni.

Lojalisti so pričeli utrjevati svoje obrambne pozicije v južni Kataloniji. Vest iz Barcelone pravi, da je bila armada na tej fronti ojačena in bo lahko ustavila fašistično ofenzivo.

Francis Hemming, angleški tajnik mednarodnega nevladnega odbora, je napovedal, da bodo nadaljnje tuje čete, ki se borijo v uporniški armadi, pozvane domov. Pred nekaj tedni je Mussolini pozval 10.000 Italijanov domov, toda španska vlada je potem naznanila, da je diktator poslal nove čete v Španijo.

Tokio odgovoril na ameriško noto

Operacije na centralni fronti ustavljene

Tokio, 19. nov. — Tokijska vlada je včeraj odgovorila na ameriški protest, ki ji je očital, da japonska oborožena sila ogroža lastnino in pravice ameriških državljanov na Kitajskem. V odgovoru zanika vse obdolžitve in trdi, da ona upošteva in ščiti ameriške pravice in interese na Kitajskem, zaeno pa naglašja, da se bodo morali Američani prilagoditi novi situaciji na Kitajskem.

Sanghaj, 19. nov. — Japoniki letalci so bombardirali cesto, po kateri prihaja bojni material kitajski armadi iz Sovjetske unije. Lančov, križišče motorne transportacije, je bil glavna tarča japonskih bomb. To mesto leži v provinci Kanai in je okrog 700 milj oddaljeno od Hankova. Ta provinca meji na Tibet in Mongolijo.

Japonci pravijo, da je bil napad namenjen ruškim pilotom in mehanikom, ki pomagajo Kitajcem pri gradnji letalske sile. Japoniki letalci so tudi bombardirali cesto, ki spaja Kitajsko s francosko Indokino in angleško kolonijo Burmo. Uprizorili so navale na Lungčov v provinci Kwangsi in Liučov.

Na centralni fronti, med mestoma Canga in Jočov, so bile vojne operacije ustavljene. Canga je glavno mesto province Hunan in središče kitajske svilne industrije.

Hankov, 19. nov. — Japoniki konzularni uradniki so se opravičili za incident, ki se je pripetil v Hankovu. Neki japonski vojak je napadel dr. L. H. Rootsa, ameriškega zdravnika v službi misijonske ustanove. Uradniki so dali zagotovilo, da se tak incident ne bo več pripetil.

Zbližanje med Francijo in fašisti

Vlada bi rada pospešila pogajanja

Pariz, 19. nov. — Daladierjeva vlada hoče na vsak način pospešiti pogajanja glede sklenitve prijateljskega pakta s Italijo in Nemčijo v upanju, da bo potem lažje reševala svoje notranje in zunanje probleme. Vsebinska francosko-nemška nenapadnega dogovora bo kmalu objavljena. Ta — pravijo v Parizu — je splošnega značaja in še bolj nejasen kot deklaracija proti vojni, ki sta jo podpisala na konferenci v Monakovem v septembru diktator Hitler in angleški premier Neville Chamberlain.

Člani Daladierjevega kabineta so se sinoči spet sestali na svoji seji in na široko razpravljali o notranji in zunanji situaciji. Seji je predsedoval predsednik republike Albert Lebrun. Prihodnje sredo prideta v Pariz premier Chamberlain in zunanji minister Halifax. Glavni namen francoskih in angleških ministrov je izvedba carinskega pakta med Francijo, Anglijo in Nemčijo. Ta bi utrdil angleško-italijanski dogovor in olajšal pogajanja med Londonom in Berlinom.

Francoski zunanji minister Georges Bonnet je poročal na seji kabineta o rezultatu razgovorov med njim in italijanskim zunanjim ministrom v Rimu. Ob tej priliki je ponovno naglašil stališče vlade proti odstopu francoskih kolonij Nemčiji.

Člani francoske vlade so tudi razpravljali o vprašanju prava bojevništva španskih fašistov, toda sprejet ni bil noben zaključek glede tega vprašanja.

AMERIKA IN ANGLIJA SKLENILI TRGOVINSKI PAKT

Velike ceremonije v Belih hiši

ODGOVORNOSTI NEMCIJI

Washington, D. C., 19. nov. — Nova trgovinska pogodba med Združenimi državami in Veliko Britanijo, ki vključuje tudi Kanado, je bila podpisana v Belih hiši z velikimi ceremonijami v navzočnosti ameriških, angleških in kanadskih diplomatov in predsednika Roosevelta. Pogodba, ki odpravlja Hawley-Smootov tarifni zakon, stopi v veljavo v januarju.

V imenu ameriške vlade je pogodbo podpisal državni tajnik Cordell Hull, v imenu Velike Britanije Ronald Lindsey, angleški poslanik v Washingtonu, v imenu Kanade pa premier Mackenzie King. Predsednik Roosevelt je pozdravil angleške diplomate in v svojem govoru omenil zgodovinsko značilnost nove pogodbe.

Vse ceremonije in govori diplomatov so demonstrirali triumf pogajanj, ki so rezultirala v podpisu pogodbe. Nacijska Nemčija in druge diktatorske države so bile indirektno opozorjene na tesnejše zveze med Veliko Britanijo, Kanado in Združenimi državami.

New York, 19. nov. — Splošni svet za zunanjo trgovino je navdušeno pozdravil sklenitev nove trgovinske pogodbe med Ameriko in Veliko Britanijo ter Kanado. V pogodbi vidijo pospešitev mednarodne trgovine. Svet tvori uvaževalci in izvažalci ter drugi, ki so udeleženi v mednarodni trgovini.

London, 19. nov. — Velika Britanija vidi v podpisu trgovinske pogodbe nadaljnji korak v aktivno angleško-ameriško kooperacijo v zmedli, v kateri se nahaja skoro ves svet. Možnost je, da bodo sledila pogajanja glede poravnanja angleškega dolga v Ameriki in odprava Johnsovega zakona, ki onemogoča iskanje posojil v Ameriki državam, ki so prenehale plačevati obresti in kapital na dolge, npravljen v Ameriki.

Češka stranka proglasila diktaturo

Formiranje stranke narodne enotnosti

Praga, 19. nov. — Češkoslovaška vlada je včeraj predložila parlamentu zakonski osnutek, ki daje predsedniku in članom kabineta diktatorsko oblast. Ako bo sprejet, kar je skoro gotova stvar, bo Češkoslovaška stopila v vrsto "avtoritativnih" držav.

Praga, 19. nov. — Nova stranka, koalicija z močnim blokom v parlamentu, je objavila proklamacijo, v kateri proglašala "avtoritativno demokracijo" v Češkoslovaški.

Proklamacija pravi, da bo nova stranka odgovorna za bodoče smerice republike in uveljavila bo volilne zakone ter tako onemogočila formiranje novih političnih grup. Nova stranka se naziva Državna stranka narodne enotnosti in je koalicija prejšnjih agrarnih, industrijskih in drugih političnih grup.

Parlament se je po treh mesecih spet sestel v svojem zasedanju. Obraza zakona o novi slovaški avtonomiji je bil predložen parlamentu v odobritev kot simbol pomirjenja med Čehi in Slovaki.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna in Zdravstvena društva (inven. Chicago) in Kanada
\$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Ohio \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na inozemstvu
\$3.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$2.00 per year, Chicago and Ohio \$1.50 per year,
foreign countries \$3.00 per year.Člani glasnikov so dobrovoljno prispevali k razvoju in razširjenosti
glasila. Glasnik literarne vsebine (arhiv, poezija, drame, pesni itd.) se vrnejo pošiljatelju in v skladu
z njim pridobijo poštne.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s Nemo

PROSVETA

3657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglasu na primer (July 31, 1938), poleg vsakega
besedila na naslovni strani, da vam je v tem datumu poštne na-
rednice. Poročila se praviloma, da se vam list ne ustavi.

138

Ameriško posojilo Nemčiji!

Vest iz Berlina sporoča, da "neki" bankirji iz Londona in New Yorka se ugodno izražajo o novem in skupnem posojilu nacistični Nemčiji. Že dolgo ni nobena tajnost, da je Hitlerjev razbojniški režim v velikih finančnih škripah na polju mednarodnih transakcij, kakor ni nobena tajnost, da sta angleški sterlingski funt in ameriški dolar danes skoro edini valuti, ki še nekaj veljata v mednarodnih transakcijah. Amerika in Anglija imata namreč skoro vse znano denarno zlato na svetu v svoji posesti.

Kolikoli je razvidno iz omenjene vesti, so tisti "neki" londonski in newyorški bankirji uverjeni, da bo v Nemčiji dobro polje za angleške in ameriške "arjanske" trgovinske interese, ko enkrat nacisti likvidirajo židovski kapital. Nacisti cenijo židovsko bogastvo v Nemčiji na sedem milijard mark. Od te vsote so nacisti že "arjanizirali" dve milijardi mark in preostanek pet milijard mislijo "očistiti" judovskega preletstva in si jih prisvojiti v kratkem. Med največjimi paradoksi današnje konfuzne dobe je tudi ta, da Hitler strašno sovraži judovstvo — silno pa ljubi judovski kapital, katerega "arjanizira" ali prekršuje na tak način kot je neki prefrignjen župnik prekrstil gos v ribo, da jo je potem lahko pojedel v petek. Župnik je postavil pečeno gos na mizo in trikrat zaklical: "Gos, bodi riba—gos, bodi riba—gos, bodi riba"—in gos je bila riba. Tako dela tudi Hitler z židovskim kapitalom v Nemčiji!

Da so londonski in newyorški bankirji s svojimi funti in dolarji dvignili Hitlerja na njegov diktatorski tron in že večkrat podprli ta tron, da se ni zrušil, ni tudi nobena tajnost, da si je lahko tajnost koliko so mu dali. Znano je, da je ameriški Morgan "posodil" Mussoliniju sto milijonov dolarjev in ga s tem v zelo kritičnem momentu obvaroval bankrota. Koliko je Morgan pozneje "investiral" v Mussolinijev fašizem, ni znano, vsekakor pa je lepe milijončke.

Ce ne bi bili londonski in newyorški bankirji do mozga stupidni in do zadnje kosti slepi, bi lahko vedeli, da s financiranjem fašizma v Nemčiji in Italiji kopljejo sami sebi grob. Hitler—in za njim gre Mussolini—je najprvo začel s konfiskacijo židovskega kapitala, nakar bo nadaljeval s konfiskacijo framažonskega, katoliškega in vsega ostalega "boljševiškega" kapitala. Vsak privatni kapital, ki bo diktatorju potreben, bo "boljševiški" kapital, kadar židovskega ne bo več, in Bog obvaruj, da bi se kateri kapitalistični "boljševik" uprl Mesiji, ki je prišel svet odrešiti boljševiškega pogubljenja!

Angleški in ameriški bankirji so pa bili že pred 20 leti obsojeni v smrt za boljševiško paralizirali. Takšen strah so dobili v kosti in mozeg, da se še danes tresejo kakor trepetlika in v tem stanju se krčevito drže Hitlerja in Mussolinija ne glede na to—da nameravata Hitler in Mussolini izvršiti isto, kar bi bili izvršili ruski boljševiki, če bi bili zavladali nad Evropo in svetom!

Največja paradoksa današnje konfuzne dobe je ta, da velika večina reakcionarjev po vsem svetu "zdravi" svoje propadajoče institucije s Hitlerjevim in Mussolinijevim sifilisom zoper boljševiškega raka. Razumen človek se akua obraniti obojega—raka in sifilisa, ampak, če stupiden človek misli, da je sifilis bolj kot rak, pač zasluži svoje izvoljeno "zdravilo"...

Vzemimo katoliško cerkev. Stebri te cerkve so z največjim vriškom pozdravili Mussolinija (Innitzer Hitlerja!) kot od Boga poslanega angela Mihaela, ki pokonča boljševiškega vraga. Kako bi se danes klenkali katoliški zvonovi glorio Mussoliniju in Hitlerju in kako bi kadilnice visoko pred katoliškimi oltarji kadile tema diktatorjema, CE ne bi bila tako zgodaj pokazala, da s privatnim židovskim, katoliškim in evangelijskim kapitalom ter z boljševiškim državnim kapitalom vred nameravata uničiti tudi cerkev!

Roosevelt je pred nekaj dnevi spet žgoče obsodil nacisti barbarizem zaradi protijudovskih pogromov. Med tem pa newyorški bankirji Morganovega krila pripravljajo novo posojilo latemu barbarizmu. Kaj bo Roosevelt zdaj storil? Ali se nacisti barbari lahko ne krobojejo?...

Glasovi iz
naselbin

Zidankovo poročilo

Sharon, Pa. — V zadnjem dopisu sem poročal, da sta me Anton Valentinič in njegova soproga potretala z ustrelnimi zajčki, do katerih ima moja žena velik apetit. Moja soproga se obema lepo zahvaljuje in želi, da bi Tone imel še mnogo uspeha na lovu in da bi se še večkrat spomnil na naju. Mislim sem, da sem bil jaz edini in prvi dobil Tonetovo nagrado, toda, kot sem izvedel, me je gospa Trojar prehitela. Ona je že en dan prej dobila dva zajčka.

Dne 13. novembra sem šel po farrellski naselbini v interesu Prosvete. In kaj sem videl? Junaka gospa Trojar mi zastavi pot, češ, da ji ne bom sajtovala kvari! V rokah je imela motiko in lopato in pridno mešala cement in drobno kamenje. Ona je delala sajtoval ali pločnik, njen soprog Jakob ji je pa material dovažal. Videl sem prvič, da bi kakšna ženska delala sajtoval. Seveda sem se za hip ustavil in ji povedal, kakšno darilo sem prejel od br. Valentiniča. Ona mi pravi, da me je prehitela in da se tudi ona zahvaljuje Valentiniču za darilo. Vprašala me je, če sem kaj žejen. Seveda sem zmiraj žejen. Postregla sta mi z okusno vinsko kapljico, potem pa še moji ženi poslala božično darilo. Torej sva z ženo že zgodaj začela prejemati božična darila. Tone Klemenčič mi je že tudi obljubil začeti klobase za krizmus. Baje bodo zelo okusne.

Pred Martinovo nedeljo je bilo lepo vreme, toda na Martinovo se je spremenilo v dež. Že sem mislil, da bo začelo snežiti, proti večeru pa se je zopet zjasnilo. Vse kaže, da me vreme ne bo oviralo na mojem potovanju. In tako bo tudi prav, kajti treba je, da gremo na delo, ker je Pennsylvanija dobila novega vladarja. Ko nastopi republikanski governator, nam starim ne bo treba več delati. Za krizmus bomo dobili prve čke. Nikomur ne bo treba za delom; vse zamrznjene banke bodo na široko odprle vrata in vsakdo bo lahko dobil svoj zamrznjeni denar. Tudi trgovci ga bodo lahko dobili od svojih odjemalcev. Torej se nam vsem obetajo deveta nebesa, republikanska seveda.

K temu so pripomogle številne stranke, ki so na volilni dan razcepile naše glasove. Ljudstvo je hitro pozabilo na krušne linije, ko je pred leti po več ur čakalo na škodelce gorke juhe. Mnogokrat sem v Pittsburghu videl v dolgih vrstah izstradane ljudi obojega spola, ki so čakali na košarice, na polnjene z odpadki. Te odpadke so pobirali revni ljudje na mestnem trgu in jih nosili reverendu Coxu — saj se ga spominjate? — da jih je potem Cox razdelil med vse enako. Nekega dne me je peljal v Pittsburgh Pete Slesnik. Zbral si je drugo smer ko običajno, češ da mi bo pokazal, kje ima lačno ljudstvo svoje — vile. Na mestnem smetišču sem videl barake, zbite večinoma iz starih desk, razbitih sodov in stare pločvine. Ko so pripeljali mestne odpadke, so planili stradanani ljudje iz teh barak in pobirali napol gnile sadje, umazane koščke kruha in druge odpadke, kar je bila njih hrana. Nekega dne pa so pri-

šli mestni beriči in požgali vse te barake — Hooverville — in razgnali te revne ljudi na vse strani.

Pod Rooseveltovo administracijo se ni bilo kaj takega. Pod novim dealom ljudstvo ni tako stradalo. Pozival je delavce, naj se organizirajo in prisilijo delodajalce na kolena, da jim morajo dati delo ali jelo. Toda na volilni dan je ljudstvo pozabilo, kdo je bil tisti moč, ki jim je dal prosto roko do organizacije. Vsi napredni listi so skozí vseh šest let pozivali zaspano ljudstvo, naj se zbudi iz večnega spanja in koraka naprej in ne nazaj v stari vek. Toda zaspano ljudstvo je na volilni dan vse prezrlo, na vse pozabilo in nasledil ljudem z dobro namazanim jezikom, ljudem, ki so bili in so podkupljeni od kapitalizma. Kapitalizem je dobro organiziran, delovno ljudstvo pa razcepljeno. No, za par let še ni vse izgubljeno. Dokler bo Roosevelt na krmilu, je še nekaj upanja. Toda kakor hitro pride republikanski prezident, bo fašizem postal gospodar po vsej Ameriki — če ne bomo na straži, pa lahko še prej. Fašizem ima povsod svoje špijone, plačane od kapitalizma.

Komunisti in socialisti se kavsajo med seboj. Green in Lewis se kavsata med seboj. Green je spal dolga leta; nič se ni brigal, da je treba delavstvo organizirati. Ko pa ga je Lewis prebudil iz dolgega spanja in pričel organizirati delavce v industrijskih unijsah, mu je Green napovedal civilni vojno. Če se bosta Lewis in Green dolgo kavsala med seboj, bo ljudstvo obrnilo hrbet obema voditeljema. To je moje mnenje. K temu so tudi mnogi pripomogli ameriški komunisti, ker capljajo enkrat v ta, drugi v drugi ekstrem. Že pred mnogimi leti sem poznal naselbine, v katerih so bili evesti socialisti. Pa so pustili socialistično stranko, češ, da so socialisti samo na papirju in da so prepočasni. Pristopili so v komunistično stranko, češ, da bo komunizem takoj prijel za vajeti. No, sedaj zasledujem njih delo že dolga leta, toda so še danes tam, kjer so bili. Nič ne vidijo, da komunizem ves svet sovraži. Res ima tudi socializem mnogo sovražnikov, čeprav ima najboljši program, toda komunisti pa sploh nimajo nobenega pravega programa, zato ga tudi izpeljati ne morejo. In dokler bodo komunisti razbijali shode, ne bo prišel na krmilo ne prvi ne zadnji. Med medsebojnim kavsanjem in razbijanjem shodov in organizacij bo prišel na krmilo fašizem, kakor je v Nemčiji. In tega ne bo treba dolgo čakati, kajti fašizem je povsod na straži.

Že pred 53 leti sem na Nemškem stopil v socialistično stranko, toda danes nisem več njen član. Zakaj ne, vam bom povedal. Vzrok ni v tem, ker mi je srce v hlače padlo — niti malo ne, ker v mojem srcu je še vedno socialistični duh. Toda če ne pripadam nobenemu klubu, ni moja krivda, ker samo ena oseba ali pa par oseb ne more voditi socialističnega kluba kakor je treba.

Marsikdo se bo še spomnil leta, ko je prišel Etbin Kristan prvič v Ameriko. Bil je sprejet z velikim navdušenjem. Blaž

Novak je takrat ustanovil socialistični klub v Pittsburghu in mu je bil tudi tajnik. Imel je lepo število sodrugov. Tudi pittsburghski klub je sklical shod, na katerem je bil Etbin Kristan glavni govornik. Jaz sem ga poznal že v starem kraju. Želel sem govoriti z njim in sem ga pozdravil. On me ni poznal. Ker je moral nastopiti kot govornik, mi je rekel, naj mu oprostim, ker mora na oder. Njegov govor je napravil dober vtis na poslušalce. Mislim sem, da bo klub v tako velikem mestu kot je Pittsburgh dobro napredoval, toda motil sem se. Namesto napredka je pričel polagoma hirati, tako da sva na vse zadnje sama z Blažem Novakom ostala. Ko je potem Blaž šel v Johnstown za glavnega tajnika SDPZ, je šel pittsburghski klub po gobe. Leta 1918 sem se oženil — ravno ta mesec je 20 let — in se preselil na Cuddy. Tam je zopet Andrej Gabršek ustanovil socialistični klub z nekaj člani, pa je začel pešati in pešal toliko časa, da je šel po gobe. Leta 1926 sem se preselil v Sharon. Tudi tukaj so ustanovili socialistični klub, h kateremu sem zopet pristopil. Ker pa je tajnik zbolel za dalj časa in ker sem videl, da ni pravega navdušenja za stvar, se je klub razpuštil.

In od takrat ne pripadam k nobenemu socialističnemu klubu in tudi mislim, da ne bom, ker ni aloga med nami. Te tudi ni nikjer. Zato so nas porazili na volilni dan. Če bi bila sloga in skupno delo, bi lahko vse premagali brez prelivanja krvi. Sedaj nam drugega ne kaže, kot da čujemo našo mater SNPJ in nje imetje. Priporočam staršem, ki imate mladino, da jo vpišete v SNPJ, ki nam priskoči v vsakem slučaju na pomoč. Priporočam tudi tukajšnjemu angleško poslujočemu društvu, da greste vsi člani na delo in pridobite čim več novih članov. Treba je seveda agitacije, ker novi člani vam ne bodo skupaj prileteli. Če bom videl, da bo društvo Keystoners dobro napredovalo, vas bom večkrat pohvalil v slovenskem jeziku. Henry Rupert mi je zadnje nedeljo obljubil, da bo šel na delo. Bom videl, če bo to obljubo tudi izpolnil.

Anton Zidanšek.

To in ono iz Minnesote

Aurora, Minn. — Iz naše daljne Minnesote je jako malo dopisov, posebno pa še ženskih; in še kadar je kakšen, pa takoj lopne po njem kdo, ki misli, da vse ve. Tako sem čitala dopis Frances Kovacich, ki je vreden vsega priznanja. Tako jedrnatih dopisov je bolj malo. Le tako naprej, Frances. Nič se ne boj, če se kdo takoj oglasi, kakor se je Max Martz iz Buhla. Če je tako globoko prizadet, kakor pravi, gotovo ni tako nedolžen. Za br. Molka se mu pa ni treba tako poganjati, ker on se zna presneto dobro sam odrezati, če vidi, da je potrebno.

Tudi to je dobro, da je vsaj ona sporočila o smrti Charlesa Sege. Vsi, ki smo čitali njegove dogodivščine, smo večkrat vprašali, če je še živ. Pisal je zelo zanimivo. Blag mu spomin.

Zdaj pa še malo iz Aurore. Tudi tukaj je precej trdih src. Moj mož je bil ves mesec junij v bolnišnici v Buhlu, kjer so ga prilično dobro ozdravili, da je zdaj dober za kakšno delo. Toda, namesto da bi človeku pomagali, ga pa še z dela brejejo, in to brez tehtnega vzroka. Vsak treznomisleč človek bo priznal, da ni to ni prav. Ne bom več rekla kakor to: vsaka sila do vremena! Edini, ki še za nas skrbi, je do bri stric Sam, ki skrbi za svoje državljane, da ne poginejo od lakote. In tako je prav, saj je Amerika najbogatejša dežela.

Iz bolnišnice sta se vrnila domov zakonca Ignac Muhič in njegova žena. Oba sta srečno prestala operacijo v Mayovi bolnišnici v Rochesterju, Minn. Želim, da bi oba hitro ozdravela, ker zdravje je največje bogastvo sveta. Vsi člani Muhičeve družine so pri SNPJ.

Proti koncu teh vrstic najlepše pozdravljam vse dopisovalce Prosvete. Vse dopise rada čitam, posebno pa še Barbičeve in Zidanškove, ki so bolj humoristične vsebine in se človek lahko

vsaj malo nasmeje. Povem naj tudi to, če kdo po meni lopne radi teh vrstic, ne bom odgovarjal.

Na novembrski seji smo članice društva 111 SNPJ sklenile, da se glavna letna seja drugo nedeljo v decembru prične pol ure prej ko navadno, to je ob poldveh popoldne. Želeti je, da pridejo vse članice na to sejo.

Mary Bartol, 111.

Obiski, prvi sneg in drugo

Sharon, Pa. — Na 6. novembra so našo naselbino in Slovenski dom obiskali mr. in mrs. Stritof in mr. ter mrs. Verant iz Clevelanda. Mr. Verant je rekel, da je to njegov prvi obisk Sharona in seveda tudi našega narodnega hrama. V Prosveti da je že večkrat čital o nas in si je želel nas ogledati z naselbino vred. Rekel je, da se mu vse skupaj dopade in da bo nas še večkrat obiskal (no, ja, ta slepi je rekel, bomo potem videli). Stritofova sta pa tiata, čiji sin Anthony je od nas odpeljal lepo, mlado Slovenko za svojo ženo. Sedaj živita v Clevelandu, toda upamo, da se mladi par še kdaj pri nas oglasi. Veste, ne gre, da bi nam kdo kar tako odpeljal brhko mladenko, potem pa na nas pozabil.

V noči od 7. do 8. novembra je pri nas pričela pihati gorka sapa. Ko sem zjutraj vstal, da grem na delo, sem po radiu ališal, da v Michiganu brije burja in pada sneg. Tudi pri nas se je dopoldne spremenil gorki veter v mrzlega in pričelo je deževati. Ob dveh popoldne se je dež spremenil v sneg. Torej dobili smo prvi sneg to sezono. Ni ga bilo veliko, toda pokazal je vseeno, da bo iste barve ko lani, ko smo ga že imeli 12. oktobra.

Osmege novembra smo imeli volitve. Porazili so nas republikanci. Res čudno, pred volitvami vsi delavci taki demokratije, toda čež noč pa nič, bi rekel. Se celo nekateri tako zvani naprednjaki so delali za republikance. Spet smo šli v blato. Prav tako, pa naj kdo reče, da jaz sem jaz.

Kot sem že zadnjič omenil v Prosveti, je nama s Prosvetinim "očetom" neka žena obljubila v Strabanu bariglo vina, če greva z njo, pa sva z Zidanškom za enkrat odklonila. Sedaj sem se spomnil, da je ime tiste dobre žene mrs. Nagel z Midwayja, Pa. Veste, mama, mogoče bo še vse to prav prišlo za naju s Tonetom. Vi le kar pripravite vino...

Zadnjič sem bil obveščen, da pride tudi v našo naselbino Frank Zaitz, predsednik nadzornega odbora SNPJ, ki se bo te dni mudil po Pennsylvaniji na predavateljski turi pod pokroviteljstvom JSZ. Predaval bo o razmerah v Jugoslaviji in Evropi sploh, katero je obiskal prošle poletje. V naši naselbini bo govoril v sredo zvečer dne 30. novembra. Torej se kar vsi pripravite in ga pridite poslušat.

Domova seja je dne 4. novembra odločila, da bo Dom podaril velikega purana tistim kegljačem v Slovenskem domu, ki bodo od 1. do 24. decembra največ nakegljali. Torej fantje in dekleta, kdor hoče dobiti velikega purana, naj se pridruži kegljanju.

Kakor vsako leto, bo Slovenski dom tudi letos obdržal miklavžev večer dne 24. decembra. Poleg drugega nam bodo tudi malčki zapeli nekaj lepih slovenskih pesmi in nas kratkočasili, da nam bo božični večer hitreje minil. Božična darila za svojece se bodo sprejemala že prej v Domu, ob času priredbe pa v uradu. Torej ne pozabite ta večer. Glavna ali letna seja Slovenskega doma bo 4. decembra, prvo nedeljo v mesecu, ob 1. uri popoldne. Dolžnost vseh je, da pridete na to sejo.

Dne 13. novembra so našo naselbino obiskali Joe Koračin s soprogo, Joe Kostelec s soprogo in mr. Dremota iz Yukona, Pa. Slednji mi je povedal, da je postal vdovec meseca septembra. Ko je bil 2. julija tukaj na banketi novoustanovljenega angleško poslujočega društva, je bil bolj vesel. Takrat je rekel, da je v družini zdravje; no, sedaj pa ta novica. Res smo ko kaplja na veji. Njih šofer je bil nam dobro znani Rudy Fradel. Rekel je, da je Yukončan že prejšnji večer odpeljal v Warren, O., kjer (Dalje na 3. strani.)

Zdrava in bolna dedičnost

Velik napredek moderne znanosti

Dedne bolezni temeljijo po novejših raziskavah pogostoma samo na spremembi poenega gena, torej na izpadu ali izmenjavi dedne enote. Takšne spremembe se kažejo v notranjosti stanic ali med stanicami. V drugem primeru se pojavijo učinki pod vplivom hormonskih snovi, tako imenovanih genohormonov. Prof. Kuehn je pokazal to prav le na primeru moljev molarjev. Teh sta dve vrsti, eno z rdečimi, druga s črnimi očmi. Očnobarvo določa dedni znak, ki se razvija v vplivom genohormona. Ta hormon izvirajo možganov gosenice. Če vcepimo hormon rdečih gosenic v črnooko gosenico, se iz barve izloži rdečecok metulj, čigar potomci so potem spet črnooki.

Za presojo človeških dednih bolezni je včasih vedeti, da gre mnogo telesnih hi na razložen v razvoj. Pri tem so prizadevi v spletnem istočasno vsi deli, ki so baš v živi razvoju za takšne razvojne motnje je lahko nepopolni ali enostranski oskrbi embrija v materinem telesu ali pa v nedostajanju vitaminov. Mnoge hibe nastajajo zato rade pozimi, v času ko je malo sveže zelenjave. Te hibe pa nikor niso dedne, temveč samo prirojene. V drugih primerih so tudi lahko podedovane. Ta je n. pr. s pritlikavo rastjo. Ta je lahko posledica podedovane delovanja ščitnice, ki vodi neke motnje v jetrih, da te ne morejo kopičiti vitamina A, ki je za rast nad vse važen. Zato tega zastane rast kosti in posledica je pritlikavost. Ščitnico pa uravnava, kakor znano, ki organ v vmesnih možganih in sprememba teh je lahko dedna. Pritlikavost povzroča rej lahko nedostajanje vitamina A in nedostajanja tega vitamina je krivo lahko več vzrokov izmed katerih je eden deden.

Po drugi strani se je pokazalo, da ne izdaja samo tako težke oblike spačenosti podedovano. Tudi kratkoprstnost, ki temelji v premajni rasti sprednjih prstnih členkov, je že lahka oblika pritlikavosti. Druge spremembe kosti rasti imajo lahko svoj vzrok v spremembi krutačija ene same dedne enote lahko povzroča more moze izdelovati rdeča krvna telesa, ki živijo zelo kratko in jih mora neprestano nadomestovati. Ta sprememba ene same vrstice zakrivi celo vrsto okvar v telesu, ki so med seboj lahko silno različne, a imajo svoj vzrok vendarle v isti dedni enoti.

Zanimivo je, da kakšnih posledkov je pri moderni znanost kar se tiče že mnogo obravnavanega problema levčarstva in desničarstva. Dejstvo, da so mnogi ljudje z desno roko sprenejši dočim dajejo drugi instinktivno prednost levi roki, in dejstvo, da so v obeh straneh te se sploh razlike, je vodilo do vsakovrstnih teorij. Tako so nekateri psihologi trdili, da usta za desničarstvo moškemu tipu, človeku dejajo dočim izdaja poudarek leve strani človeka umetniško nadarjenostjo z žensko osnovo. V to je po novejših raziskavah zmotno. Poedni okončine se izoblikujejo namreč v odvisnosti tudi od preskrbe otroka v materinem telesu, da leži embrijo večinoma na levi strani, in med drugim tudi za posledico, da nastopajo porojene okvare kolčnih zgibov na levi čelne na desni. Nadaljnja posledica je ta, da se na in leva stran telesa različno oskrbuje. Dednih vzrokov tu vsekako ni.

Živež iz zraka

Na Angleškem so delali letos večje poskude da bi ugotovili, v koliko je mogoče zalagati te z živežem s pomočjo letal, in sicer ne na način, da bi živila odmetavali s padali. Če hoteli zalagati čete na ta način, bi morali dala namestiti ob naprave za obešanje bomb na letalih in bi to pomenilo, da bi bombniki ne mogli izkoristiti v polni meri. Šlo torej za pojasnilo, ali je mogoče metati živež na tla v posebnih zavojih, ne da bi jim padla na zemljo preveč škodil.

Pri vajah, ki so jih priredili na Skotskem, odmetavali ves živež, ki ga potrebujejo čete bojnem polju, iz različnih višin. Zavoji so poškočevali seveda tem manj, čim nižje je padec, čim je letalo letalo proti vetru. Škale mesnimi konservami so le malo trpele, vprčno se jih je razbilo le 10 odstotkov. Po pečenec se je zdrobil, bilo pa ga je še mogoče jesti, čaj in sladkor nista trpela, če so ju dala zavili. Izkazalo se je nadalje, da more dalo samo letalo dobaviti na ta način toliko živež, kolikor ga potrebuje 980 mož na 40 ur, in to enim samim letalom.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 21. novembra 1918)

Domače vesti. Prosveta toži v uvodniku, da je španska influenza zelo zadržala agitacijo in v najresnejšem času, ko se bliža mirova konferenca.

Delavske vesti. Centralni delavski svet Seattle, Wash., ki zastopa 35.000 organiziranih delavcev, je sklenil pozvati vse člane v stavki v prid osvoboditvi Toma Mooneyja.

Po svetovni vojni. Nemčija je že oddala dve ladje in podmornice. Ameriška armada okupirala del Porenja v južni Nemčiji.

Sovjetska Rusija. V Ukrajini, katero nemške čete izpraznile, se je pojavila protiboljševiška armada, katero vodi Denikin.

"Previšni" pridelek oran, ki so ga uničili v Anaheimu, Cal.

Vesti s Primorskega

Nov drog za zastavo

Podrdo, novembra 1938. Častitljivi je že večkrat prineslo vesti o postavljanju drogov za zastave v posameznih krajih, največkrat v vaseh, kjer so se ustanovile fašistične organizacije, dočim so bili manjši kraji do sedaj izvezti. Nemški kraji, majhna vasica na pobočju Krke, pa je dobila dne 9. 11. m. tak drog na posebno priznanje vaškega načelnika in pristojnih uradov. Ta je imel veliko dela in truda za potrebno organiziranje med vaškim prebivalstvom za postavitev tega droga.

Sadjarstvo peša

Il. Bistrica, novembra 1938. V gotovih predelih našega okraja je nekaj cvetela sadjereja, ki je bila kmetu skoraj glavni vir dohodkov. Gotove vrste sadja so izvažali, ali pa predelavali v vino in žganje. Zadnja leta pa se opaža, da so kmetje popolnoma zanemarili sadjerejo zaradi česar se manjša pridelek in kakovost sadja. Poleg tega pa so se na gotovih vrstah sadnega drevoja pojavile nevarne bolezni, ki uničujejo iz leta v leto cele nasade tako, da bo v nekaterih krajih sadjereja polagoma popolnoma uničena.

DROBIŽ IZ PRIMORJA

Gorica.—Pod vlak je prišel 31-letni Kumer Josip iz Ločnika. Domneva se, da je Kumer po nesreči prišel pod vlak, ko je hotel prečkati železniško progo in si pri tem opazil tovornega vlaka, ki je bil precej vinjen. Drugi pa domnevajo, da ga je grizla vest, ker je v prepiru z lopato ranil brata, misleč da ga je ubil.

Koper.—Trije mladeniči in sicer Bestjak Valeri, Vatovec Bruno in Vatovec Ivan iz Čezarjev so napadli mlekarico Franco Oleničevico, ko se je peljala na vozičku proti domu. Oleničeva se jih je otela s vsemi silami, nakar so napadalcu zbežali. Oblasti so kmalu potem aretirale malo-pridneže.

Tst.—Oblasti so aretirale 11-letno telefonsko žico, ki so v zadnjem času izvršili 17 tatvin batrene žice s telefonskih drogov. Državi so povzročili okoli 30.000 lir škodo. Med temi so: Čok, Antonija Zavnik in Franc Metlik.

Tst.—Kolesarju 24-letnemu Jakobu Siliču so nenadoma popustile zavore pri bicičku in ni mogel zaradi tega ustaviti kolesa, ki je z vedno večjo brzino teklo po strmi ulici. Pri tem se je nesrečni Silič zaletel z vso silo na žid in si prebil lobanjo. V bolnišnico je po nekaj urah umrl.

Tst.—24-letni Marcell Velikotja je hotel pomagati nekemu mladeniču, katerega sta pretepla dva neznanca, ki pa sta se nje pretepla, tako da je moral po pomoč v bolnišnico.

Tst.—Oblasti so aretirale Alojza Žerjaka, ki je umoril Rozalijo Godinecovo. Želel je, da bi enkrat videl svojo žrtev in se je neopazno prikradel v sobo, ko se navedeno Rozalijo devali v krsto. Policisti, ki so bili zvezni, so ga takoj aretirali.

Tst.—80-letna Marija Piščanc je zlomila nogo. Prepeljali so jo v bolnišnico v nevarnem stanju.

Tst.—Pred sodiščem je bil obsojen Ivan Znidaršič iz Dole, ki je bil na 3 mesecih zapora in 100 lir denarne kazni, ker je 20. avgusta pustil voz in konje brez nadzorstva na cesti pri Studenem. Zaradi tega je nastala smrtna nesreča. Vojaški avto je zaradi preplavljenih konjev zavozil preveč na kraj ceste in se prevrnil in pokopal pod seboj vojak Bosija.

Tst.—Pred sodiščem je bil obsojen dr. Humbert Rebec. Obsojen je bil, da je povzročil s svojim avtomobilom na cesti pri Duhah smrt dekca, Josipa Miševca. Dokazal je, da ni zakrivil nesreče.

Tst.—Pred sodiščem je bil

obsojen Bole Ivan iz Koritnice, ker je zmerjal Franco Lenčkov. Dobil 200 lir denarne kazni pogojno.

Tst.—Kmalu potem, ko so na novo preuredili italijansko pomorsko plovbo, ki je vsa subvencionirana od države, so se pričele likvidirati manjše paroplovne družbe. Tako je bila ves čas v prostovoljni likvidaciji tudi "Societa Giuliana di Navigazione." Te dni pa je bil v uradnem listu objavljen dekret, s katerim je prešlo podjetje v prisilno likvidacijo.

Podpore brezposelnim in onemoglim

V kratkem se prične nova zimska podpora akcija za brezposelne in onemogle, ki jo bodo tokrat že drugi izvedle posebne občinske ustanove, ki so lani prevzele to panogo socialnega skrbstva od podobnih fašističnih ustanov, ki so si pridržale le še izključno kompetenco za organizacijo počitniških kolonij šolskih otrok.

Znano je, da so bile lani konec poletja s posebnim dekretom ustanovljene te občinske podpirne ustanove, ki prejemale svoje dohodke deloma kot napol prostovoljne prispevke od privatnikov in sindikalnih organizacij korporacij, deloma od države, ki je uvedla v ta namen posebno 2% davčno doklado na nekatere vrste davkov. V ilustracijo naj navedemo nekaj podatkov iz novega proračuna puljske mestne podpirne ustanove, po katerem bodo znali njeni dohodki v prihodnji poslovnih dobi nekaj čez 1 milijon lir. Od teh bo odpadlo po proračunu 250.000 lir na prispevke mestne občine, 570.000 na prispevek države za sezonsko podporno akcijo, 20.000 lir na prispevke raznih organizacij in zasebnikov, 157.000 lir na obvezne prispevke raznih ustanov in zasebnikov za vzdrževanje pohabljenec v drugih reševah. Poleg teh naštev proračun še nekatere druge manjše dohodke.

Po omenjenem dekretu so občinske podpirne ustanove dolžne skrbeti preko zime za brezposelne in reveže v obliki neposrednih podpor v denarju in blagu, skozi vse leto pa za pohabljenec, starce in druge reveže v posebnih zavetiščih, ki so bila vsa vključena v njihov delokrog. Tako je med izdatki puljske mestne podpirne ustanove določenih preko 213.000 lir za prehrano in drugo oskrbo pohabljenec v onemoglih, preko 570.000 lir za podpore brezposelnim v zimskem času, 25.000 lir za druge stalne in izjemne podpore, 30.000 lir za amortizacijo dolgov in poleg drugih manjših izdatkov skoraj 109.000 lir (dobrih 10% vsega proračuna izdatkov) za upravo ustanove.

Že prej je imela vsa ta akcija v socialnem sistemu korporacijske države svoj poseben pomen. Letos so prišle njene značilnosti še posebej do izraza. Posamezne mestne podpirne ustanove so po navdilih pristojnih državnih organov organizirale svoje delo tako, da bodo v bodoče deležni podpor le povsem določeni upravičenci, katerih upravičenost se bo presojala na podlagi njihovih posebnih, z vsemi mogočimi podatki in dokumenti opremljenih prošnji, ki se bodo vsaka zase z vsemi prilogi vred prekontroirale. Vsem, ki se nameravajo potegovati za te podpore v eni ali drugi obliki, so stavili na razpolago posebne obrazce za prošnje, ki so jih morali izpolniti in oddati pri posameznih pristojnih uradih teh ustanov do večeraj opoldne. Po obliki določenih bodo morali prosilci biti predvsem italijanski državljani in pristojni v občini, ki naj bi jih podpirala, ali pa bodo morali dokazati, da bivaajo nepretrgoma že 3 leta na njenem teritoriju. Nadalje bodo morali dokazati, da so brezposelni ali pa da jih njihovi bližnji sorodniki ne morejo vzdrževati. V poštev ne pridejo oni, ki prejema kakršnekoli še

tako majhne pokojnine ali druge vrste podpor, delje ne oni, ki so lastniki hiš ali zemljišč ne glede na to, ali imajo od njih kakšno dohodke ali ne. Prednost bodo imeli oni, ki so organizirani v katerikoli fašistični politični, strokovni ali kulturni organizaciji.

Novi mestni svet v Gorici. S posebnim prefekturnim dekretom so bili te dni imenovani za prihodnja štiri leta novi člani goriskega mestnega sveta. Skupno jih je 22. Vsi so bili imenovani kot zastopniki posameznih gospodarskih korporacij in strokovnih organizacij.

Registracija vinske produkcije. S posebnim razglasom so bili pozvani vsi vinogradniki, da do 20. novembra prijavijo pristojnim oblastem svoje letošnje prideleke vina. Od celokupnega vinskega pridelka bo letos zaseženi skupno 10 odstotkov. To vino, ki ga bo prevzelo državno podjetje za destilacijo vina, bo prevzela država po določeni ceni. Iz njega bo pridobljen alkohol, ki ga potrebujejo za mešanico z bencinom v industrijske svrhe.

Javna dela na Gorškem. Ob 16. obletnici fašistične vlade so bila na Gorškem kakor običajno vsako leto s posebnimi svečanostmi dovršena nekatere javna dela. Listi so o tem objavili daljša poročila in med drugimi tudi seznam vseh javnih del, ki so bila dovršena v preteklem letu. Dobra dela in preurejenih je bilo 15 manjših cest, mostičev in dovozov, 10 poslopj, med njimi 2 šoli, eno fašistično deželno zavetišče, 2 fašistični vojašnici, vojni muzej in dr., nadalje občinska vodovoda v Robidčju pri Breginju in v Vrhpoljah pri Vipavi ter še 12 drugih večjih javnih del v pretežno furlanskih krajih.

Puljska radijska postaja ne bo zgrajena, kakor smo poročali pred kratkim, ko je bil objavljen novi gradbeni program radijskega podjetja za Gornjo Italijo EIAR, po katerem bo v kratkem zgrajenih okrog 30 novih postaj. Puljski fašistični krogi so se potegovali za oddajo postaje iz političnih in kulturnih razlogov ter so intervenirali celo pri ministrstvu za ljudsko kulturo. Ministrstvo jim je sedaj odgovorilo, da podjetje ne bo moglo vzeti njihove zahteve v poštev, ker bi bilo drugače prisiljeno izločiti iz programa kakšno drugo važnejše mesto.

Smrti nesreči. Pred dnevi je videmski nočni potniški vlak v bližini Ločnika povozil 31-letnega domačina Josipa Kumarja. Odrgl mu je obe nogi, tako da je nesrečnež kmalu izkrmel. Druga prometna nesreča se je pripetila v Bazovici nad Tratom. Tam je neki avto povozil 30-letnega Josipa Mergoča. Tudi ta nesreča se je zgodila ponoči. Mergoča, ki mu je avto zdobil lobanjo, so prepeljali v tržaško bolnišnico, kjer pa je že naslednje jutro umrl.

V bližini Zgonika na Krasu se je 30. okt. smrtno ponesrečil 25-letni mehanik France Svara iz Nabrežine. S svojo zaročenko 18-letno Trampuševo iz Barkovca se je v nedeljo zjutraj z motorjem odpravil na daljši izlet. Ko sta se zvečer vračala, je Svara zavozil v nekem ovinku v obcestni zid. Oba sta dobila smrtno nevarne poškodbe. Priča nesreče je bil Milan Vesnar, ki je takoj pozval tržaške reševalce na pomoč. A še tisto noč je Svara, ki si je od zidu strli lobanjo, poškodbi podlegel. Tudi Trampuševi je počila lobanja.

Predsednik Roosevelt in njegov spremljevalec Thomas Quaters se vračata v avtomobilu na predsedniško posestvo v Hyde Parku, N. Y.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

so pri svojem prenočevanju, nazaj grede pa so se pri nas oglašali. Hvala lepa za obisk in cigare.

Kar čudno se mi je zdelo, ko sem šel zadnjič v trgovino, da kupim vrečko čebule in vidim, kako se je podražila. Hitro sem domislil, da je neka ženica tam okoli Pittsburgha dala Tonetu Zidanškju neki recept, kako se iz čebule napravi okusno kosilo. Mogoče pa je to vzrok, da se je tako podražila, ker jo je Tone preveč pospravil. Toda koristila mi ni, ker vidim, da je od tistega časa že precej shujšal. Svetujem mu, naj takih receptov ne upošteva, kajti nekatere ženske so navihane. Bolje je, da si tisto dobroto same obdrže, Tone pa naj raje zopet seže po dobrih, svežih mesenih klobasah, katere ga lahko zopet postavijo nazaj na noge.

Anton Valentinčič, 262.

Resnici na ljubo

Milwaukee, Wis. — Slučajno mi je prišla v roke 215. št. Amerikanskega Slovenca z dne 8. novembra. V njej opazim dopis pod naslovom: "Zanimiv dopis iz Milwaukee". No, pa pogledajmo, kaj je tako zanimivega v tem dopisu. Dopisnik, ki se je podpisal "Ljubitelj slovenske mladine", pravi, da že dolgo časa, morda še nikoli ni bilo kaj stvarnega poročanja iz naše naselbine, da bi odgovarjalo resnici.

Res ne? Kaj je pa z milwauški dopisniki, ki poročajo v druge liste? Ali so zares sami lažniki? Ali res niso še nikoli pomislili, nikoli! — poročali kaj stvarnega iz naše naselbine, da bi odgovarjalo resnici? Sram jih bodi teh lažnikov!

No, zdaj smo milwaučanje srečni, ker smo po tolikih letih naše naselbine končno vendar dobili človeka, ki kot starogrški učenjak Diogenes ob belem dnevu z veliko lanterno išče resnice po naselbini, da jo atrese pred noge velikemu resničeljubu A. S. Pravi ta naš Diogenes ali Diogen: Katoičani smo bili več ali manj prezirani. Za 20.000 Slovencev v Milwaukeeju smo imeli samo podružnico sv. Janeza Evangelista. West Allis je bil prej naša leta nezmogoče podpirati dva slovenska duhovnika. Vse je bilo v rokah protislovenskega tabora. Pot jim je bila odprta, imeli so svoj časopis, celo na komunistični podlagi. Bili so narodnjaki, komunisti, socialisti — na kratko, odpadniki. . . ki pa niso zmogli zgraditi narodnega doma.

Tako torej dopisnik Amerikanskega Slovenca. Imeli ste samo podružnico za 20.000 Slovencev. Ali prištevate k tem tisočim tudi socialiste, komuniste in odpadnike? Ako jih, kdaj si pa še čul, da bi ti vzdrževali kakšnega kaplana? Ako pa teh ne prištevate zraven in je bilo vas samih faranov 20.000, tedaj žalostna vam majka, ako sami niste mogli dobiti in vzdrževati enega Janeza.

Kar se tiče Slovenskega doma tukaj v Milwaukeeju, ga že imamo; zgradili so ga katoični, ker ga niso mogli zgraditi socialisti, komunisti in odpadniki. Vsaj tako izgleda iz dopisa v A. S. Vprašam: ali so bili in so še sami odpadniki v organizaciji za Slovenski dom? Ali niso tudi katoičski duhovniki in posamezni farani zraven? Zakaj valiti krivdo samo na odpadnike, če nimamo svojega Slovenskega doma tukaj v Milwaukeeju?

Nadalje piše dopisnik: Kaj smo še storili v korist slovenske

mladine? Kje je slovenska šola? Dobili smo svojega župnika. Sedaj imamo župnika in kaplana. Oba lahko vadržujemo in dobro gospodarimo. V petih letih smo imeli popravil in zgradili novo župnišče, kar je stalo nad \$16.000. Vse je plačano, brez dolga.

Dobro, pa napravite še šolo. Vam je lahko, ker vas je 20.000. Daste vsak po en dolar in imate skupaj \$20.000 za šolo.

Kar se pa tiče slovenske mladine, gre v prvi vrsti čast staršem, ki so jo naučili slovenskega jezika, ne pa "edinemu" v Ameriki, kakor piše dopisnik. Ta "edini v Ameriki" je baže naš župnik in njegov kaplan. Dne 6. t. m. je nastopila tu rojena mladina pri večerni igri brez župnika in kaplana, kakor tudi že enkrat prej na radiopostaji. Ali gre ta zaslug in priznanje za učenje tudi gospodu župniku in njegovemu kaplanu? Čast komur čast!

Ne bi odgovarjal na ta dopis, ako bi se dopisnik ne bil izrazil, da iz naše naselbine ni bilo še nikoli poročano kaj takega, da bi odgovarjalo resnici. Kakor da je njegov dopis prvi, ki odgovarja resnici!

Frank Gabrček.

Dva nova meseca za Jupiter

Z velikim presenečenjem so ugotovili z ogromnim teleskopom zvezdarne na Mountu Wilsonu, da si je planet Jupiter "ujel" dva nova meseca.

V tekmovalju zvezdnih sil pazijo močne in mogočne zvezde ljubosumno na to, da jim nobena druga ne odvzame plena. Velešila našega sestava je sonce, katerega moč sega še daleč preko največjih planetov. Vse manjše in nestalne zvezde privlačuje nase in jim uničuje v peklju svojih žarečih plinov.

Samo Jupiter, ki je tri stokrat težji od naše zemlje, si lahko privoščiti, da odnese soncu kakšno nebesno telo. To nam dokazuje tudi odkritje na Mountu Wilsonu. Dočim so doslej menili, da ima Jupiter devet mesecev, so jih sedaj ugotovili enajst. Oba nova meseca sta morala priti šele v zadnjem času v omrežje njegove težnostne sile.

Kar je mogoče Jupitru, zakaj bi ne bilo mogoče tudi zemlji? Zakaj si ni ulovila nebesnega postopača Hermesa, ki je pred kakšnim letom dni začel v njeno območje?

A čeprav bi bilo za ljudi zelo zanimivo, če bi na nočnem nebu namesto enega meseca imeli nenadno dva, smo lahko zadovoljni, da do tega ni prišlo. Takšna stvar bi se utegnila za človeštvo namreč kaj slabo izteči. Razmerje v sili zvezd ni vedno tako izenačeno, da bi moglo priti samo do novega trabanta za nako premičnico. Zgoditi bi se utegnilo, da bi Hermes treščil na zemljo!

Znanstveniki so si o tej stvari že mnogo belili glave in so prišli do zaključka, da zemlja ne more priti do novega spremljevalca, ker ji sonce tega ne dopušča. Njegova vse silnejša privlačna sila preprečuje nebesnim telesom, ki letijo v območje zemeljske krogle, da bi končali svojo pot na njeni površini. Vleče jih dalje. Po eni strani je škoda, ker tako ne dobimo dveh ali več mesecev, po drugi strani je to pravi blagoslov za človeštvo, kajti ne vemo, kako bi se moglo to končati. Sicer pa vseh dni še ni konec. Za prihodnje leto pričakuje znanost, da se bo Hermes spet približal naši zemlji. Morda doživimo tedaj kakšno senzacijo . . .

NERVOZNI ANGLEŽI

Angleški zdravniki so ugotovili, da se živčne motnje med angleškimi prebivalstvom v zadnjih dveh letih širijo. Ta nervoza stalno napreduje in po mnenju zdravnikov bi že tisoči Angležev potrebovali zdravniške obravnave. Veliko število samomorov gre na račun teh živčnih motenj. Najvidnejši znak za razsajanje te moderne nevroze med povprečnimi Angleži je ta, da kažejo ti ljudje, ki so sloveli po svoji mirnosti, nenadno nagnjenost do prenaplajenega razvijanja poslovnih in zasebnih zadev.

Grupa piketov pred tovarno Mergenthaler Linotype Co. v Brooklynu, N. Y., v kateri je unija električarjev oklicala stavko.

V Nemčiji se razvija resna notranja kriza

(Nadaljevanje s 1. strani.) Papeža je napadel Julius Streicher, velik sovražnik židov, v svojem govoru v Kolnu. Dejal je, da ima papež židovsko kri v svojih žilah, zato se je tako zavzel za žide. "Kolikor časa bo v Nemčiji živel samo eden žid, ga bomo amatrali za svojega sovražnika," je rekel Streicher. "Vsak žid je Judež in kjer so Judeži, ni humanitarizma in krščanske ljubezni."

Berlin, 19. nov. — List Angriff, glasilo ministra nacijske propagande Goebbelsa, piše, da bodo nacijske avtoritete kmalu zasegle vse židovske hiše v Berlinu. Izročene bodo "Arijeem". List trdi, da je polovica hiš v Berlinu v židovskih rokah, kar pa uradniki zunanjih trgovskih zbornic zanikajo.

Masne eksekucije židov v Nemčiji

London, 19. nov. — Manchester Guardian, protinacijski list, ki je prepovedan v Nemčiji, je objavil poročilo svojega dopisnika, ki pravi, da so Hitlerjevi rablji ustrelili čez dvesto židov v dveh koncentracijskih taboriščih v noči pred smrtjo tajnika nemškega poslanika v Parizu, ki ga je ustrelil mladi poljski žid. Poročilo dostavlja, da je nacijska policija aretirala do 40.000 židov samo v Nemčiji. Koliko židov je bilo aretiranih v Avstriji in Sudetsk v teku protizidovske gonje, ni znano.

Mehiška organizacija v boju proti židom

Mexico City, 19. nov. — Terroristična kampanja proti židom je bila naznanjena v Mehiki. Vodila jo bo nova organizacija "Vanguardia Nacionalista Mexicana", ki jo tvorijo člani fašističnih grup. Rubeno Padres je vodja fašistične organizacije. Padres je priznal, da so njegovi pristaini napadli in pretepli do nezvesti nekega židovskega trgovca v glavnem mestu Mehike. On je rekel, da je bil napad prva direktna akcija proti židom v Mehiki.

Trumbič, jugoslovanski diplomat, umrl

Zagreb, 19. nov. — Anton Trumbič, bivši jugoslovanski zunanji minister, je večeraj umrl. Star je bil 76 let. On je kot jugoslovanski delegat na mirovni konferenci v Versaillesu igral važno vlogo pri preureditvi osrednje Evrope po svetovni vojni. Na konferenci po razpadu avstro-ograrske monarhije je bil Trumbič reprezentant Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Škandal pognal uradnika v samomor

Washington, D. C., 19. nov. — Škandal v zvezi z zadevo dohodninskega Johna Torria, splošno znanega gangsta, je pognal W. H. Boyda, načelnika davčnega oddelka v federalnem justičnem departamentu, v samomor. Boyd se je obsul v svojem poletnem stanovanju v Piney Pointu, Md., ko je prišel škandal na dan.

Družba mora podpisati pogodbo

Odlok federalnega delavskega odbora

Washington, D. C. — (FP) — Načelo, da pogajanja v dobri volji pomenijo podpis kolektivne pogodbe, je ponovno naglasil federalni delavski odbor v drugem odloku proti Inland Steel Co., nanašajoč se na stavko v tovarnah "malega jekla" v preteklem letu. Odbor je odredil, da mora družba razpustiti kompanijsko unijo in pogajati se z jeklarsko unijo, včlanjeno v Odboru za industrijsko organizacijo, ki predstavlja večino delavcev v njenih tovarnah.

"Jeklarska unija je imela popolnoma prav, ko je zahtevala od kompanije podpis pogodbe," pravi odbor v svojem odloku. "Vsak dogovor mora biti podprt s pogodbo, drugače nima veljave."

Odlok le potrjuje razsodbo, ki jo je podal odbor v zadnjem aprilu. Razsodba je bila umaknjena, ko je kompanija naznanila, da bo predložila novo evidenco, da ni kršila provizij Wagnerjevega zakona, ki garantira delavcem pravico organiziranja in kolektivnega pogajanja.

Nasprotnik Chamberlaina zmagal

Udarec premierjevi zunanji politiki

London, 19. nov. — Vernon Bartlett, neodvisni progresivni kandidat za poslanca in oster kritik Chamberlainove zunanje politike, ki je prijateljstvo s fašističnimi diktatorji, je porazil P. G. Heathcoat-Amoryja, konservativca, pri izrednih volitvah z veliko večino in to v distriktu, kjer je pri prejšnjih volitvah dobil Chamberlainov kandidat čez 10.000 več glasov kot njegov protikandidat. Izvolitev Bartletta smatrajo za neupornico Chamberlainovi politiki.

Doncaster, Anglija, 19. nov. — John Morgan, kandidat laboristične stranke, je bil izvoljen za poslanca pri večerajšnjih volitvah. Njegov protikandidat je bil liberalec Alexander Monteih. Prvi je dobil 31.735 glasov, drugi pa 20.927 glasov.

BOLEZEN Z DENARJA

Vprašanje, da-li se more z denarjem, ki prehaja v mnoge roke, mogoče tudi v roke okuženec, prenašati bolezen, je vedlo do natančnih bakterioloških raziskav. Ponovljaj raziskavah zavoda za kužne bolezni Roberta Kocha, se ta možnost teoretično ne da izključiti, praktično je pa treba upoštevati, da omejuje cela vrsta okoliščin razširjanje nalezljivih bolezni s kovanci, bankovci i. t. d. Svetloba in izsušitev uniča razmnoževalne bakterije, ki lepijo na njej. Nevarnost okužbe z denarjem je torej po sodbi omenjenega zavoda vsakako precej majhna.

Kandid ali optimizem

POSLOVENIL OTON ZUPANČIČ
UVOD NAPISAL STANKO LEBEN

Seja je trajala do četrte ure zjutraj. Ko je Kandid poslušal vse te zgodbe, se je spominjal, kaj mu je rekla starka na poti v Buenos-Ayres in kako je stavila, da ni na ladji človeka, ki se mu ne bi bile pripetile hude nesreče; ob vsaki zgodbi, ki so mu jo pripovedovali, je mislil na Panglossa. "Ta Pangloss," si je govoril, "bi bil zdaj pač v zadregi, ako bi moral dokazovati svoj sistem: rad bi, da bi bil tukaj. Ako je vse v najlepšem redu, je gotovo v Eldoradu, nikar pa drugod po zemlji."

Naposled se je odločil za revnega učenjaka, ki je delal deset let za amsterdamske knjigarije. Misli si je, da ga ni rokodelstva pod milim Bogom, ki bi se moglo človeku bolj pridružiti.

Tega učenjaka, ki je bil sicer dobrodušen mož, je lastna žena okradla, sin ga je pretepal, hči mu je ušla z nekim Portugalcem ter pustila očeta na cedilu. Pred kratkim so mu vzeli službo, a katero se je skromno preživljal, in surinamaki predikanti so ga preganjali, ker so mislili, da je socinijanec. Priznati je treba, da so bili drugi prosilci najmanj tako nesrečni kakor on; a Kandid je upal, ta mu bo učenjak med vožnjo kratil čas. Vsem drugim tekmovalcem se je zdelo, da jim dela Kandid veliko krivico; a potolažil jih je, ko je dal vsakemu sto pijastrov.

XX.

Kaj se je pripetilo Kandidu in Martinu na morju.

Stari učenjak, ki mu je bilo ime Martin, se je torej vkrcal s Kandidom za v Bordeaux. Eden drugi je marsikaj preskušal, marsikaj prestal; in če bi bila morala ladja jadrati mimo Rta dobre nade na Japonsko, bi bila imela med vso vožnjo snovi za razgovorjanje o moralnem in fizičnem zlu.

Vendar je bil Kandid proti Martinu veliko na boljšem, ker je še vedno upal, da se snide z gosposlično Kunigundo, dočim Martin ni imel kaj upati; mimo tega je imel Kandid zlata in demantov; in čeprav je izgubil sto velikih rdečih ovac, otovorjenih z največjimi zakladi na zemlji, čeprav ga je neprenehoma pekla lopovščina holandskega kapitana, se je vendarle nagibal, kadar je pomislil, koliko mu je še ostalo po žepih, in kadar je govoril o gosposlični Kunigundi, zlasti po obedu, k Panglossovemu sistemu. "Pa vi, gospod Martin," je rekel učenjaku, "kaj mislite vi o vsem tem? Kakšno je vaše mnenje o moralnem in fizičnem zlu?" "Gospod," je odgovoril Martin, "naši duhovniki so me obdoli, da sem socinijanec; resnica pa je, da sem manijec." "Norčujete se iz mene," je rekel Kandid; "saj manijec ni več na svetu." "Jaz sem," je rekel Martin; "res je, da ne morem pri tem nič početi, a drugače mislim ne morem." "Hudič vam mora tčati v životu," je rekel Kandid. "Vtika se tako močno v zadeve tega sveta," je rekel Martin, "da nemara res utegne tčati meni v životu, kakor povsod drugod; a priznam vam: kadar se ozrem po tej obli, ali mar po tej obli, me navdaja misel, da jo je Bog prepustil kakemu zlohotnemu bitju; Eldorado kajpada izvzamem. Videl sem malo-katero mesto, ki ne bi želelo sosednjemu mestu pogube, nobene rodbine, ki ne bi hotela katere druge iztebiti. Povsod črte slabosti, mogočnjake, pred katerimi klečeplazijo, in mogočnjaki delajo z njimi kakor s čredo, katere volna in meso se prodaja. Milijon morilcev, razvrščenih v polke, se preganja po Evropi od tega koga do drugega; po pravih more in plenijo, da si služijo kruh, zakaj ni ga častnejšega rokodelstva; in po mestih, ki uživajo navidezno mir, kjer cveto umetnosti, razjeda ljudi več zavisti, skrbi in nepokoja, nego razsaja šib nad obleganim mestom. Tajne bolečine so še krutejše nego očitna beda. Z eno besedo, toliko vsega tega sem videl in preskušal, da sem manijec." "A povsod je tudi nekaj dobrega," ga je zavrnil Kandid. "To je že mogoče," je govoril Martin, "a jaz tega ne poznam."

Sredi tega razgovora je udarilo grmenje-topov, ki je od hipa do hipa naraščalo. Vsak se je po daljnogledu. Dve ladji zagledajo, ki se bojujejo nekako tri milje od njih; veter ju je prignel obe tako blizu francoske ladje, da so imeli zabavo, opazovati boj čisto blizu. Naposled je ena ladja izprohila proti drugi tako nisko in tako dobro pogojeno salvo, da jo je potopila. Kandid in Martin sta videla različno okrog stotino ljudi na palubi ladje, ki se je pogrezala; vsi so

dvigali roke proti nebu in strahovito kričali: v trenutku je bilo vse pogoltljeno.

"No, vidite," je rekel Martin, "kako ravna ljudje z ljudmi."

"Res" je rekel Kandid, "nekaj vraglega je v takem spopadu." Pri teh besedah zapazi ne vem kaj živoročnega, kar plava proti njegovi ladji: odvezali so čoln, da bi pogledali, kaj neki bi utegnili biti: bila je ena njegovih ovac. Kandid je bil bolj vesel, da je našel to ovco, nego je bil potrjen, ker jih je izgubil sto, otovorjenih z debelimi eldoradskimi demanti.

Francoski kapitan je kmalu zapazil, da je kapitan zmagovite ladje Španec in potopljene ladje holandski gusar: bil je prav tisti, ki je okradel Kandida. Neizmerne bogatije, ki si jih je priložil ta zločin, so bile z njim vred pokopane v morju, samo ena ovca se je rešila. "Vidite," je rekel Kandid Martinu, "da se zločin včasih kaznuje: tega razbojniškega holandskega kapitana je doletela usoda, ki si jo je zaslužil." "Ze," je rekel Martin; "samo, ali je bilo potrebno, da so poginili tudi popotniki, ki so bili na njegovi ladji? Bog je kaznoval tega lopova, druge je potopil hudič."

Medtem sta francoska in španska ladja jadrati svojo pot in Kandid je nadaljeval razgovore z Martinom. Štirinajst dni zaporedoma sta pretresala svoja vprašanja in štirinajsti dan sta bila tako daleč, kakor prvi dan; pa sva vsaj govorila, si izpovedovala svoje misli, se tolažila. Kandid je božal svojo ovco: "Ko sem našel tebe," je rekel, "utegnem najti tudi Kunigundo."

XXI.

Kandid in Martin se bližata francoski obali in modrujeta.

Naposled so zagledali francosko obrežje. "Ali ste bili kdaj na Francoskem, gospod Martin?" je vprašal Kandid. "Bil," je rekel Martin; "prehodil sem več njenih provinc; med njimi so take, kjer je polovica prebivalcev blaznih, ponekod so preveč prevečani, po drugod zopet so sploh dokaj dobrodušni in dokaj bedasti, še po drugod hočejo krasnourmiti; a povsod je prvo opravilo ljubezen, drugo opravljanje, in tretje prazno kvantanje."

Kaj pa Pariz, gospod Martin, ali ste ga videli?"

"Da videl sem ga; Pariz je mešanica vsega tega: to vam je kaos, gneča, kjer išče ves svet zabave, a je akoraj nihče ne najde, vsaj kolikor se je meni zdelo. Bil sem malo časa tam; komaj sem prišel tja, mi je pokradla vse, kar sem imel, dolgočrpa sodrga na semnju svetega Germana; mene samega so osumili za tata in bil sem osem dni v ječi; nato sem stopil v neko tiskarno za korektorja, da bi si prislužil, a čimer bi se vrnil peš na Holandsko. Spoznal sem pčičo kanaljo, spletkarsko kanaljo in svetohlinsko kanaljo. Pravijo, da je v tem mestu zelo vlijudni ljudi; že mogoče."

"Mene prav nič ne mikla, da bi si ogledal Francijo," je rekel Kandid; "lahko si mislite, kadar je kdo preživel mesec dni v Eldoradu, da si ne želi videti kaj drugega na svetu nego gosposlično Kunigundo; v Benetke je grem čakati; prepotovali bomo Francijo, da dospemo v Italijo; ali ne bi hoteli z mano?"

"Prav rad," je rekel Martin; "sicer pravijo, da je v Benetkah ugodno samo beneškim plemenitostem, da pa vendarle prav prijazno sprejemajo tuje, če imajo dosti denarja; jaz ga nimam nič, vi ga imate: povsod bom hodil z vami."

"Saj res," je rekel Kandid, "ali mislite, da je bila zemlja spočetka morje, kakor zatrjuje tista debela knjiga, ki jo ima kapitan naše ladje?"

"Jaz vsega tega kratkoma ne verjamem," je rekel Martin, "kakor tudi vseh teh sanjarij ne, s katerimi nas zadnje čase pitajo."

"Toda v kak namen je bil vendar ta svet ustvarjen?" je rekel Kandid.

"Da bi nas blaznil," je odgovoril Martin.

"Ali se niste začudili," je nadaljeval Kandid, "ljubezni tistih dveh deklic iz oreillanske dežele do tistih dveh opic, o katerih sem vam pripovedoval?"

"Prav nič ne," je rekel Martin; "ne vem, kaj bi bilo v tej strasti zagonetnega: videl sem toliko izrednih reči!"

(Dalje prihodnjik.)

Dolžnost

Rijavec Vladimir

Dvorščice se še ni rešilo mraka, gornja nadstropja pa so se že kopala v zgodnjih jutranjih žarkih, ki so silili vse nižje, se rezko odbijali od šip, akakali v temne sobe, noseč življenje s sabo, in si radovedno ogledavali truplo, viseče na vrvi, pritrjeni kaj vem kje za okenski okvir. Tako objajano je vzbujalo v meni vtis popolne spokojnosti, zadoščanja, miru, — le kdaj pa kdaj se je v smutku vetra zganilo in se mi je zdelo, da je mrtvi oživel. — "Kaj me toliko gledate? Saj ni nič, pa tudi vredno ni," je raz-

očarano — leno odmahnil z neznanako dolgima rokama, nikoli se nisem mogel naučiti tema dolgima, nesorazmerno dolgima rokama. V duhu sem si predstavljal njegov obraz, ki ga ni bilo videti; močno zadrgnjena zanka mu je potiskala glavo preveč nazaj. Zaripel, posinjel, z izgubljenimi očmi in izplašenim jezikom, — toda videti ga ni bilo in mi je pogled begal od odpetega delovnega jopiča do prekratkih temnih modrih hlač, iz katerih so mogle suhe noge v ponošenih čevljih. Semtertja so zakorakale v prazno, da me je pretreslo in sem želel obrniti oči in misli drugam, pa mi ni uspelo, ne vem zakaj ne. Obesene me je privlačil z neznanom silo in bi ga bil

gledal bog ve do kdaj, da me ni iznenada zgrabila mamina roka ter me potegnila v stran. Prav tedaj me je zgrabila, ko sem se motil s tankimi, koščeniimi mrličevimi prsti, kakršne so pač imele le čarovnice v pravljicah, in me je streslo ob pomisli, da bi me ti prsti ujeli, se me oklenili, me pobožali. . . . Prestrašil sem se, arce mi je nehale utripati. Bliskovito sem se obrnil — ter se umiril, ko sem zagledal pred sabo mater. In spominjam se: bil sem ji nekončno hvaležen, da me je zdrnila ter me rešila grde podobe, ki me je potem še toliko in tolikokrat preganjala v sanjah, ki se je nisem mogel rešiti, tako globoko se mi je zarežala v dušo. Ne; nisem je in

je ne bom pozabil nikoli. Ostala mi bo grenak spomin iz mladosti, ki mi jo je izpolnila ter zasenčila maraški lepega v njej. Grenak spomin in najmočnejši.

V sobi me je premagalo. Z obrazom sem se vrgel na posteljo in zajokal. Mama me je tolažila, pa še danes ne vem, kaj me je tako tlačalo, da sem se moral olajšati s solzami. Ali dogodek sam, . . . ali morda prestrašen, začuden, bled obrazek, ki je za trenutek pokukal skozi okno, pod katerim je visel mrlič, in se spet hitro skril. Ne vem kaj, toda bolelo me je kot da se mi je zgodila krivica in me obenem težilo kot da sem jo storil, pa mi je ne bo mogoče popraviti nikoli.

Obel sem. Tistih par dni, ki sem jih preživel, je zavijih v temno. Dolge roke so me loville, me božali hladni, suhi, koščeni prsti, ki mi nisem mogel ubežati. Kdaj pa kdaj mi je rešil tesnoba zaskrbljen mamin obraz, — ne za dolgo! Potem na njem so se razvile, se spale. Vame so buljile steklene oči ter se mi smejala brezobza usta, ki je jezik opletal po njih in po posinjenih ustnicah. Kričal sem.

Pa je minilo tudi to. Le nekaj sem začutil: da se je mnogo-kaj v meni spremenilo. Niso me več veselele ne knjige, ki sem jih poprej rad prebral, ne igra, ne tovariši, ne sone. Najljubše mi je bilo, če so me pustili samega. O čem sem premišljal takrat? Ne vem, res ne vem!

Nisem se upal vprašati, zakaj se je zgodilo, kar me je tako grobo udarilo. Tudi mama je molčala. Po svoje sem zvezel dogodke tiste pomladi, ki jih je bilo toliko in takšnih, da so me spravljali v grozo. Izza zavese ob oknu sem videl procesijo bednih, vkljenjenih postav, sredi med vojaki. Sami znani obrazi, ki jih nisem srečal od tedaj nikoli več! Hi spominjam se tudi: v večerih so bile ulice zastražene, nismo smeli iz hiš. Da je vojna, sem mislil. Ni bila, pozneje sem spoznal, da ne. Pa čeprav! Čete vojakov s puškami so me navdajale s strahom, ki je senčil moj smeh in sem večer za večerom vplel v molitev prošnjo, naj vihar, ki sem ga čakal in se ga bal, grm mimo. Da, po svoje sem zvezel dogodke tiste pomladi ter prišel k njim še obsebenca po napol odprtih oknom v drugem nadstropju. Plašil me je s svojimi dolgimi rokama in mi potiskal koščene prste globoko v dušo.

Bledega obraza, ki je pokukal skozi okno, nisem pozabil. In me je vedno objela tesnoba, kadar sem se ga spomnil; tesnoba in razočaranje. Je na svetu še kaj lepega? Med trnjem sem se znašel in ne vem: ali so mi rojenice zapisale tako pot, ali se je, ko se je pretrgalo človeško življenje nekoga, ki sem ga poznal, iz srečanj, ki ga nisem ne ljubil ne sovražil. . . . Ali se je v trenutku izpremenilo vse v meni in mi je umrla vera v lepo, v dobro.

Še dolgo sem bolehal. Kadar je sijalo sonce, me je mama peljala doli na dvorišče. Menda je razumela: nikoli me ni poseda, da bi gledal v okno, kjer se je zgodilo. Ure in ure sem presegal, ne do bi se ganil. Živ mrlič. Niso me zanimali ljudje, ki so hodili mimo. Mogoče tudi, da se je kdo ustavil ob meni ter me nagovoril, — zmenil se nisem z nikogar. Niti otroci, sovostniki, ki jih je bilo polno dvorišče, kadar so se igrali, me niso mogli zdriniti iz misli, iz sanj, kaj vem česa. Mati mi je vedno kazala vesel, naomejan obraz, a slutim, da je na samem dostikrat jokala in je jokala zaradi mene. Tudi ni bilo v njenih očeh smeha, ki ji je očarjal lica. Spravevale so me, zakaj sem umaknil, se odtujil vsem in njej tudi, ki me je imela najrajši, kadar sem bil razporejen, razigran. — Zakaj sta se mi začrtali dve globoki brazdi v čelo in je umrla živahnost mojega pogleda. . . . zakaj sem ostarel že sedaj v mladosti. Klečala je ob meni, mi stiskala ter poljubljala roke, ki so brez moči počivale na kolenih, me skušala razvedriti s pesmijo ali pripovedkami, ki sem jih poprej tako rad poslušal in jo v njej vsem moledoval zanje, — in razumel, da je bila sleherna njena beseda tiha prošnja, naj se vrnem v življenje. . . . Nisem se nasmešnil, nisem ji odgovoril. Sanjavomehki, beli oblaki so

vstajali izza streh, vanje sem se zagledal. Opajala me je njih vzvišenost, mogočnost. Z do skrajnosti mirnimi, hladnimi, brezstrastnimi kretnjami so se galsi za soncem, ga skušali ujeti in se spet umakali ter se pogrezali v otolopost, otroplost, kot da jih je minilo veselje do igre, do življenja. Včasih me dolgo, dolgo niso zganili; bili so podobni ogromni gmoti belega marmorja, ki je zajezila obzorje. . . . pa sem vendar čutil življenje v njih, — skrito, pritrjeno, ubito življenje, mojemu podobno. Zato sem jih ljubil, jih čakal, kadar jih ni bilo in jih občudoval, kadar so vzhajali, da so se strehe ostro odražale od njih. Ljubil sem jih, ker so mi prinašali, kar me je tolažilo, mirilo, — in vendar ne vem, kakšna je bila privlačnost, da sem krčevito zrl vanje in nisem mogel treniti z očmi.

In ko sem se spomnil prestrašenega obrazka, je v resnici prišel mimo. Prav tak je bil kot takrat, ko sem ga zagledal zgoraj k oknu. Ozrl sem se za njim; — prvi znak življenja v meni, po dolgem času prva kretnja, ki sem jo napravil iz lastne volje. Tudi oni se je ozrl ter se ustavil. . . . Zakaj? Nisem ga vprašal ne takrat ne nikoli pozneje. — Vedno je bil kdo pri meni. Arinka mi je silila knjigo z lepimi podobami, listala po njej ter neutegoma žuborela; Stanko je pripeljal svojega Runčka, mu ukazal skakljati po zadnjih nogah in so se vsi smejali; čevljar Funtez je prikolovratil domov dobre volje, zaspal kar zunaj pred vrati, pa so ga ščegotali s slamico po nosu in po podplatih, da se je kremžil, se otepal ter glasno rogovilil, če so ga zbudili. — a se nisem zmenil za nikogar in strmel venomer le v bele oblake na obzorju. Njegov obrazek pa je kot sončni žarek razsvetlil temno praznino v meni in me zdrnil.

"Si bolan?"

Pokimal sem.

"Kako ti je ime," in se približal.

"Tonček. . . In tebi?"

"Saša."

Pot pritiska je zdrknilo v teh par trenutkih 2 moje duše. Senca v dvorišču so oživele; za sabo sem zaslišal prej dobro znane in potem pozabljene udarce Funtezovega kladiva; ženski glas izpod strehe je klical Arinko, Saša. se mi je nasmešnil in stekel čez dvorišče in pod mogočnim obokanim vzhodom našega gradu ven na cesto.

Tisti večer mi je mama pela in mi pripovedovala kot nekoč. Za roko me je držala ter si jo stiskala k licu; iz njenih oči je izginila skrb in vprašanje, zakaj umiram, tudi. . . . Jo je pomirila moja nemirnost, vprašanja nemara?

"Kje je Saša?"

"Saša?" se je začudila. "Če hočeš, pokličem Stanka, Arinko. . . ."

"Ne, ne! Saška!" sem vztrajal.

Nekaj časa je mislila, me pogledala in odkimala.

"Jutri ti ga bom pokazala. . . ."

"Boš Tonček. . . ."

Šlonela je ob meni, dokler nisem spustil veka. Od daleč me je sladkoprijetno dražila in me motila njena polglasna uspavanka. Za hip me je zdrnil iz polna poljub, ki mi ga je pritisnila na čelo in vonj njenih las, ki so se mi vsuli po licu. Nasmešnil sem se ji z očmi, — jih spet zatisnil. . . . in njen obraz je ostal tudi v sanjah njen, še malo se ni spremenil.

Kdo ve, nemara ni prazno, kar pripovedujejo o usodi. Da je, in da je celo človeško življenje niz vnaprej določenih dogodkov, ki se jih ni mogoče izogniti. Potem je bilo tudi meni usojeno, da bom srečal obraz, ki me bo rešil osamljenosti, zagrenjenosti. Ni se mnogo razlikoval od drugih, le v tem mogoče, da je bil za spoznanje resnejši, otožnejši. . . . in vendar toliko, da bi ga bil našel še leta in leta kasneje. Nič manj se mi ni zarislal v spomin nego obsebenca roke in prsti. Sašin obraz. . . .

Vrnila se mi je razigranost in smeh tudi, ostal je le občutek, da sem se postaral, in tega se nisem mogel otresti nikoli.

Bil sem srečen, kadar sva tičala skupaj, in on nič manj. Se opazil nisem, da se ga otroci izogibajo, da utihnejo, če stopi

na dvorišče. . . . da ga odrasli gledajo z mržnjo in kričijo včasih nanj. Prezrl sem, da se nam ni nikdar nobeden pridružil, kadar sva se igrala, ali se lovila po prašnih ulicah; prezrl sem, ker nisem nikogar pogrešal in mi je bilo všeč, da naju nihče ne moti. Kdaj pa kdaj se je sicer Saša zamislil, se kdo ve kam zagledal, in je bil njegov pogled otožen, žalosten, — a le za par trenutkov, potem je stresel z glavo, da so se mu črni lasje vsuli po čelu in se mi nasmešnil. Menil sem, da se je spomnil očeta, zato sem rajši molčal, da ne bi tudi mene zmotila podoba, ki me je stresla, kadar mi je prišla pred oči.

Vabil me je k sebi. Prvič sem se brnil; bal sem se nesrečnega okna, pa sem našel v kuhinji toliko novega in zanimivega, da sem pozabil nanje. Prosil me je, naj pridem še; tudi njegova mati me je prosila. Bila je majhna in drobna. Na glavi je vedno nosila temno ruto in je govorila tiho in bolano. Po navadi je sedela ob oknu a ni nikoli pogledala skozenj in kadar je hodila po kuhinji, je držala roko pred sabo kot slepci. Pozneje mi je Saša povedal, da mama res vidi iz dneva v dan slabše, — ali takrat me je čudilo, saj so bile njene oči žive in pogled jaseen, zgorev, da sem čisto vedel za misel, ki mi jo je hotela povedati, še preden jo je izrekla. — In vedno, kadar sem vstopil, me je vprašala: "Si ti Tonček?" I-mela me je rada kot Saša.

Prva senca je prišla s Stankom. V šoli sem ujel drugi red. Zdelo se mi je, da po krivici; bil sem prepričan, da sem odgovoril dobro. Ko sem se vračal domov, sem srečal na stopnicah Stanka in mi je prišlo na misel, da bi njega pobaral, kako in kaj. Izognil se mi je v vprašanjem, zakaj vedno tičim s Saškom. — Tako čudno, nerazumljivo in brez vsake prave zveze so zveze njegove besede! . . . Kaj naj bi mu bil odgovoril? . . . Kar sem čutil: da sem našel v Sašku dobrega prijatelja in sorodno dušo, nisem mogel niti v misli izraziti kakor bi rad. In nisem mogel, ker mi samemu ni bilo jasno, zakaj sem se toliko približal prav Saši, ki se poprej še zmenil nisem zanj in ga skoraj poznal nisem.

"Molčiš? . . . Sufti!" Stanko me je prezirno pogledal in odbrzel v prtiličje. Ni se ozrl, ko sem ga poklical.

Potožil sem se mami. Ni se začudila. Pobožala me je po laseh in se mi zagledala v obraz.

"Vedela sem, Tonček, da bo prišlo. In je, ker je moralo priti. . . . ker ljudje neradi pozabljajo prizadete jim krivice. — Če je dobro, da jih ne? — Ne vem, Tonček. Morda si boš tudi ti kdaj zadal to vprašanje. . . . Kakšen bo odgovor? — Lahko jaseen in odločen. . . . ali pa ne. . . ."

Agitirajte za Prosveto!

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveta stane za vsa člena, za štiri ali pet članov \$1.50 za eno letno naročnino. Ker pa štiri člani plačajo pri anasmetni \$1.50 za eno letno naročnino, se jim to prišteje k naročnin. Torej sedaj si naroči, če je list Prosveta za štiri članov \$1.50. List Prosveta je v vsaki družini, ki ni član, v vsaki družini, ki ni član, v vsaki družini, ki ni član.

Za Zdrav. družine in Kanado.	Za Člone in Chicago je.
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 8.00	2 tednika in 8.00
3 tednika in 12.00	3 tednika in 12.00
4 tednikov in 16.00	4 tednikov in 16.00
5 tednikov in 20.00	5 tednikov in 20.00

Za Evrope je \$0.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali New Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je v vsaki družini.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNP, ali če se preseli pred od družine in bo sahal svoj list SNP, tednik, bo moral tisti član in družina plačati za to skupno denar, v obnem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo smisliti datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNP, 2057 So. Lawrence Ave. Chicago, Ill.

Priložite priljubljen naročnik na list Prosveto vrsto 8.

1) Ime Čl. družine \$1.

Naslov

Ustavite tednik in ta priljubljen k moji naročnici ali sledilci članu moje družine:

2) Čl. družine \$1.

3) Čl. družine \$1.

4) Čl. družine \$1.

5) Čl. družine \$1.

Mesto Družina

Nov naročnik Star naročnik